ПРАВА КРЕДИТОРІВ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ, ЩО РЕОРГАНІЗУЄТЬСЯ

СТУПАК Тетяна Сергіївна - аспірантка Харківського національного університету внутрішніх справ

ORCID: https://orcid.org/0009-0002-8356-9712

УДК 347.725:347.44

DOI: https://doi.org/10.71404/NP.2025.2.25

Стаття присвячена аналізу прав кредиторів юридичної особи, що реорганізується, як ключового аспекту цивільного права в умовах розвитку підприємництва. Основна проблема – вразливість кредиторів через непередбачувані наслідки реорганізації (злиття, поділ тощо), що ускладнює виконання зобов'язань. Мета роботи – визначити обсяг прав кредиторів на основі законодавства України. Результатом є класифікація прав на три групи: інформаційні, майнові та процесуальні, з акцентом на їх альтернативну чи факультативну реалізацію. Новизна полягає у виявленні трьох груп правових наслідків реорганізації, що відрізняє дослідження від інших, які фокусуються лише на окремих видах реорганізації чи загальних гарантіях.

Ключові слова: кредитор юридичної особи, реорганізація, правонаступництво, права кредитора, процедурні права.

Постановка проблеми

Сучасна практика застосування права свідчить, що в процесі розвитку підприємницької діяльності зміна організаційно-правової форми, злиття, приєднання, поділ або виділ певних учасників цивільних відносин із передачею майна від правопопередника до правонаступника виступають одним із найпоширеніших інструментів формування конкурентного середовища на ринку товарів, послуг, робіт, інших видів об'єктів цивільних прав. І це свідчить про актуальність обраної теми дослідження. Водночас воно охоплює і низку важливих теоретичних і практичних проблем. Однією з них є визначення кола (переліку, обсягу) прав кредиторів юридичної особи, що реорганізується. Від її вирішення залежить ефективність правових гарантій виконання зобов'язань перед кредиторами; баланс інтересів останніх, засновників юридичної особи, що реорганізується і правонаступників останньої; механізм захисту прав кредиторів у процесі реорганізації; вплив відсутності згоди кредиторів на правомірність реорганізації та оцінка її ризиків тощо. Ці та інші проблеми охоплюють як теоретичні аспекти, так і практичні виклики, пов'язані із забезпеченням інтересів кредиторів. Їх аналіз дозволяє глибше зрозуміти механізми гарантій та захисту прав кредиторів юридичних осіб, що реорганізуються.

Стан дослідження проблеми

Проблематиці реорганізації юридичної особи та її окремих видів неодноразово приділялась увага в теорії вітчизняного права. Зокрема, Д. В. Жеков [1, с. 88–90], Л. В. Височіна [2, с. 163–167] розглядали види та особливості реорганізації юридичних осіб, а В. М. Савєтчук [3], В. Г. Жорнокуй [4] аналізували окремі види реорганізації. Разом з тим в Україні відсутні комплексні дослідження прав кредиторів юридичної особи, що реорганізується, їх перелік, гарантії здійснення та захист. Подібна ступінь дослідженості окреслених проблем спостерігається і серед іноземних дослідників [5, с. 285–293; 6, с. 1195–1211; 7, с. 633–638]. Водночас, за-

лишаються відкритими питання співвідношення прав кредиторів юридичної особи, їх гарантій, способів захисту та охорони.

Мета і завдання дослідження

Метою цього дослідження є визначення обсягу прав кредиторів юридичної особи, що реорганізується. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні *завдання*: на основі аналізу чинного законодавства встановити коло тих правових вимог кредиторів, які виникають у них у зв'язку з реорганізацією юридичної особи-боржника.

Наукова новизна дослідження

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в ньому виявлено три групи правових наслідків реорганізації юридичної особи, які виникають для кредиторів останньої. Відповідно до цих груп і поділено права кредиторів юридичної особи, яка реорганізується.

Виклад основного матеріалу

Реорганізація юридичних осіб може призводити до непередбачуваних наслідків для кредиторів, які часто не мають можливості впливати на процес реорганізації боржника. Це робить їх найбільш вразливою стороною у правовідносинах. Наприклад, злиття кількох юридичних осіб може збільшити кількість кредиторів без значного зростання активів, що ускладнює задоволення майнових вимог. Поділ компанії може послабити її економічний стан, що також негативно впливає на можливість повернення боргів. Реорганізація може спричинити «ланцюгову реакцію» через вимоги кредиторів та ініціювання процедури банкрутства, хоча без цього компанія могла б розвиватися ефективно. Іноді реорганізацію можуть використовувати для концентрації боргів в одній новоствореній юридичній особі, а активів – в іншій, що створюватиме вкрай несприятливі умови для кредиторів. Тому визначення прав, які забезпечують захист інтересів кредиторів є вкрай важливим для цивільного права.

Необхідно відзначити, що у світі не існує якогось універсального набору прав кредиторів юридичної особи, що реорганізується, як в Україні, так і в інших країнах. Наприклад, у Німеччині кредитори юридичної особи, що реорганізується, мають право вимагати від боржника надання забезпечення виконання зобов'язання, якщо доведуть, що реорганізація становить загрозу для виконання їхніх вимог [8]. У Норвегії, Фінляндії, Іспанії, Швеції кредитори мають право вимагати дострокове виконання зобов'язання або отримання гарантій його виконання, незалежно від того, потребує цього фінансова ситуація боржника чи ні [9, с. 426–427]. У Великій Британії захист прав кредиторів забезпечується за допомогою надання ними згоди на сам проєкт реорганізації [3, с. 126–127]. Вітчизняні дослідники виділяють права на: завчасне повідомлення кредиторів про заплановану реорганізацію; чітке визначення боргів, що переходять до нового боржника, шляхом фіксації їх у передавальних актах (при злитті, приєднанні та перетворенні) або розподільчих балансах (при поділі та виділенні); надання кредитору права вимагати дострокового виконання зобов'язання від попереднього боржника; притягнення до відповідальності правонаступників за боргами правопопередників; притягнення до солідарної відповідальності при поділі чи виділі і правопопередників, і правонаступників [10, с. 120–125].

Високо оцінюючи наведену точку зору, слід підкреслити, що вимога законодавця щодо чіткого визначення боргів, які передаються новому боржнику, шляхом їх фіксації у передавальних актах (при злитті, приєднанні та перетворенні) або розподільчих балансах (при поділі та виділенні), є ключовою для забезпечення інтересів кредиторів юридичної особи, що реорганізується. Точне визначення та фіксація конкретних боргів у передавальних актах або розподільчих балансах із чітким зазначенням правонаступників сприяє впевненості кредиторів у реалізації їхніх прав. Це дозволяє кредиторам чітко розуміти, до кого вони можуть пред'являти свої вимоги та за рахунок якого майна очікувати задоволення цих вимог. Водночас, значущість цієї законодавчої вимоги переоцінена. Навіть якщо борги не будуть чітко визначені або зафіксовані в передавальних актах чи розподільчих балансах, це не повинно впливати на суб'єктивні права кредиторів та

обов'язки боржників. Вбачається, що найбільш повний перелік гарантій наведений у юридичній літературі в наступному вигляді: право кредиторів своєчасно отримувати інформацію про реорганізацію юридичної особи; право вимагати дострокового виконання обов'язків за зобов'язанням; право вимагати дострокового припинення будь-яких зобов'язань; право вимагати забезпечення виконання зобов'язання [11, с. 312–317]; право притягнення до відповідальності правонаступників у разі невиконання або неналежного виконання зобов'язання [10, с. 120–125]. Деякі дослідники включають до цього переліку право кредитора вимагати відшкодування всіх збитків, завданих реорганізацією юридичної особи. Разом з тим, право на відшкодування є елементом охоронних правовідносин, у яких одна сторона – боржник – зобов'язана вчинити на користь другої сторони – кредитора – певну дію, а саме відшкодувати завдані збитки, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку – такого відшкодування. Тому, як зазначається в юридичній літературі, такі правовідносини по суті є зобов'язанням [12, с. 79; 13, с. 28]. У такому випадку право на вимогу відшкодування всіх збитків, якщо вони сталися, поглинається правом вимагати виконання обов'язків за зобов'язанням достроково або в установлені строки. І це позбавляє необхідності виділяти право вимагати відшкодування всіх збитків в окрему гарантію прав кредиторів юридичної особи, яка реорганізується.

Хоча деякі вітчизняні дослідники вважають за необхідне виключити з наведеного вище переліку право вимагати дострокового виконання обов'язків за зобов'язаннями та право на дострокове припинення будь-яких зобов'язань [14, с. 375–376; 15, с. 392; 10], їх необхідно залишити. Як було зазначено раніше, кредитор є найбільш вразливою стороною у правовідносинах з боржником. Відмова від цих прав не лише поставить кредитора юридичної особи, що проходить реорганізацію, у ще більш вразливе становище, але й порушить баланс прав між суб'єктами як зобов'язальних правовідносин, так публічних щодо сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також внесків до Пенсійного фонду України тощо.

Також висловлюється думка, що якщо в законодавстві передбачено право кредиторів, які були повідомлені про реорганізацію, вимагати дострокового припинення договорів, то немає сенсу додатково встановлювати солідарну відповідальність юридичних осіб, що виникають внаслідок виділення або поділу. Тому слід обрати лише одну модель захисту прав та інтересів кредиторів юридичної особи, що проходить реорганізацію [16, с. 150]. Однак важко погодитися з такою думкою. Крім заперечень, наведених у попередньому абзаці, слід зазначити, що доцільність є категорією економіки, а не права. Право повинно базуватися на категорії справедливості. Якщо кредитор юридичної особи, що проходить реорганізацію, вважає за потрібне обрати одну з двох моделей захисту своїх прав, то справедливо надати йому таку можливість і закріпити її в цивільному законодавстві України.

Правонаступництво обумовлює процес переходу обов'язків від однієї юридичної особи до іншої, що забезпечує кредиторам можливість отримати в подальшому задоволення своїх вимог [17, с. 5–15].

Іще одним правом, спрямованим на захист інтересів кредитора юридичної особи, що реорганізується, є закріплення права притягнення до відповідальності правонаступників у разі невиконання або неналежного виконання зобов'язання. При цьому, серед різноманітних визначень цивільно-правової відповідальності, запропонованих у теорії права, заслуговує на увагу те, відповідно до якого вона поділяється на відповідальність у матеріальному та процесуальному розумінні [18, с. 78–80; 19, с. 267–271]. У матеріальному праві це покарання у вигляді додаткового обов'язку (наприклад, застосування правових наслідків вчинення правочину під впливом обману, стягнення штрафної неустойки) або позбавлення того, чим особа правомірно володіє чи могла б володіти (наприклад, втрата завдатку, одностороннє припинення зобов'язання). У процесуальному сенсі це примусові заходи, що застосовуються юрисдикційними органами до правопорушника, як форма реалізації

державою своїх функцій владного втручання в процес правового регулювання.

Отже, до прав кредиторів юридичної особи, що проходить реорганізацію, які забезпечують захист їх інтересів, слід віднести: право кредиторів своєчасно отримувати інформацію про реорганізацію юридичної особи та відповідний обов'язок останньої; право вимагати дострокового виконання зобов'язань; право вимагати дострокового припинення будь-яких зобов'язань; право вимагати забезпечення виконання зобов'язання; правонаступництво обов'язків юридичної особи-боржника, що реорганізується, у результаті якого кредитор цієї юридичної особи має право притягувати правонаступників до субсидіарної та солідарної відповідальності.

Права кредиторів своєчасно отримувати інформацію про реорганізацію юридичної особи-боржника дозволяє кредитору обрати ті чи інші засоби охорони своїх інтересів, оцінити певною мірою наявні та майбутні ризики, що виникають у результаті виділу, злиття, приєднання, поділу, перетворення організації, спланувати свої подальші дії та своєчасно відреагувати. У межах цього права задовольняються інформаційні інтереси кредиторів. Разом з тим, детальна регламентація інформаційних відносин передбачена лише для деяких видів юридичних осіб. Наприклад, у ч. 1 ст. 116 Закону України «Про акціонерні товариства» [20] передбачено, що, окрім оприлюднення інформації про реорганізацію, товариство зобов'язане ще й письмово повідомити про це своїх кредиторів [2, с. 165], а також розмістити повідомлення про ухвалене рішення про реорганізацію в базі даних особи, яка проводить діяльність з оприлюднення регульованої інформації від імені учасників ринків капіталу та професійних учасників організованих товарних ринків. Тобто для кредиторів акціонерного товариства, що реорганізується, передбачено потрійне повідомлення. Для товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю встановлено подвійне повідомлення (ч. 1 ст. 55 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [21]. За загальним правилом, кредитори інших видів юридичних осіб отримують задоволення свого інформаційного інтересу лише завдяки публічному повідомленню про реорганізацію. Вбачається, що необхідно передбачити особисте письмове повідомлення кредиторів при реорганізації будь-яких юридичних осіб. І саме так можуть бути забезпечені інформаційні інтереси кредиторів.

Окрім права, спрямованого на задоволення інформаційних інтересів у кредиторів, виникає блок прав, спрямованих на задоволення майнових інтересів у зобов'язальних правовідносинах із юридичною особою, що реорганізується. До нього входять: право вимагати дострокового виконання обов'язку в зобов'язальних правовідносинах; право вимагати припинення зобов'язань між кредитором та юридичною особою-боржником, яка реорганізується; право вимагати забезпечення виконання зобов'язання; право притягнення до солідарної відповідальності правонаступників, що виникають внаслідок реорганізації. Причому, як вбачається, кожне з цих прав може здійснюватись як альтернативно, так і факультативно. У першому випадку кредитор самостійно обирає спосіб задоволення своїх інтересів. Наприклад, тільки дострокове виконання обов'язку або тільки припинення зобов'язання, або тільки забезпечення виконання зобов'язання, або притягнення до солідарної відповідальності правонаступників, що виникають внаслідок реорганізації. Причому, задоволення кожної з таких вимог здатне припинити інші. Так, дострокове виконання обов'язків припиняє саме зобов'язання, усуває необхідність вимагати його забезпечення та притягнення до субсидіарної відповідальності правонаступників. Дострокове припинення зобов'язання, відповідно, позбавляє кредитора можливості вимагати його виконання, забезпечення та притягнення до відповідальності. А притягнення до відповідальності стає можливим лише у випадку відмови від дострокового здійснення та припинення. Але ці вимоги можуть носити і факультативний характер. Наприклад, у разі неможливості дострокового виконання в кредитора виникає право вимагати субсидіарної відповідальності від правонаступників.

Розглядаючи кожну з вимог кредитора, необхідно зазначити, що вони здатні само-

стійно задовольняти його майновий інтерес. Так, не потребує додаткових пояснень, що дострокове виконання зобов'язання є таким задоволенням. У той же час, припинення зобов'язань також дозволяє досягти економічних, соціальних та інших інтересів. Причому, таке припинення правовідносин є одним із способів захисту цивільних прав. Але необхідно мати на увазі, що не всі кредитори юридичної особи можуть його застосовувати як самостійну вимогу. Наприклад, за загальним правилом, кредитор, який є суб'єктом публічного права, не вправі відмовитись від вимоги щодо сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових коштів до Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування. Вимога щодо забезпечення виконання зобов'язання має в подальшому стимулювати до виконання зобов'язання шляхом покладення додаткового зобов'язального обтяження на боржника та/або на третю особу і додаткової відповідальності. Воно покликане додатково охороняти майнові інтереси кредитора, як менш захищеної сторони, шляхом установлення додаткових гарантій задоволення його вимог (інтересів); сформувати додаткову впевненість в отриманні виконання зобов'язання; зменшити негативні наслідки від можливого порушення суб'єктивних прав.

Окремо в конструкції задоволення майнових інтересів кредитора юридичної особи, яка реорганізується, стоїть правонаступництво. Воно слугує гарантією прав кредиторів і передбачає перехід обов'язків одних юридичних осіб (правопопередників) до інших (правонаступників). При цьому, якщо в результаті поділу, згідно з розподільчим балансом зобов'язання юридичної особи, що припинилася, перейшли лише до одного правонаступника, то інші правонаступники, що утворилися, несуть субсидіарну (додаткову) відповідальність перед кредитором. Якщо ж після припинення юридичної особи її правонаступниками стає кілька юридичних осіб і при цьому неможливо точно визначити, хто з них відповідає за конкретними зобов'язаннями, усі правонаступники несуть між собою солідарну відповідальність перед кредиторами. Субсидіарна та солідарна відповідальність правонаступників реорганізованої юридичної особи також є гарантією кредитора, оскільки дозволяє повною мірою або максимально можливо виконати зобов'язання, а в разі невиконання – нести майнову відповідальність.

Водночас дослідження було б неповним без іще однієї групи прав кредиторів юридичної особи, що проходить реорганізацію, які забезпечують захист їх інтересів. Це процедурні (процесуальні) права, які виникають не тільки в ході формалізованої процедури виділу, злиття, приєднання, поділу, перетворення, а й законодавчо встановленої процедури реалізації гарантій здійснення правових вимог кредитора юридичної особи, яка реорганізується.

Висновки

На основі проведеного аналізу правового регулювання та теоретичних аспектів прав кредиторів юридичної особи, що реорганізується, можна сформулювати наступні висновки:

1. У процесі реорганізації для кредиторів виникають три основні групи правових наслідків, які визначають обсяг їхніх прав. До першої групи входить виникнення інформаційних прав. Саме вони дозволяють кредиторам оцінити ризики та обрати засоби задоволення та захисту своїх інтересів. До другої групи входить виникнення майнових вимог. Такими є права вимагати: дострокового виконання чи припинення зобов'язань, додаткового забезпечення їх виконання та притягнення правонаступників до солідарної та субсидіарної відповідальності. До третьої групи входить виникнення процесуальних (процедурних) прав, які пов'язані з реалізацією гарантій у процесі реорганізації та за її результатами.

2. Права кредиторів можуть реалізовуватися як альтернативно (вибір одного з прав), так і факультативно (послідовне застосування майнових прав кредитора юридичної особи).

Література

1. Жеков Д. В. Види реорганізації юридичних осіб за цивільним законодавством України. Юридичний науковий електронний журнал - електронне наукове видання

юридичного факультету ДВНЗ «Запорізький національний університет». 2014. № 4. С. 88-90. URL:http://lsej.org.ua/4_2014/22.pdf (дата звернення: 15.03.2025).

2. Височіна Л. В. Особливості проведення різних видів реорганізації підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. Випуск 12. Частина 1. 2015. С. 163–167. URL : http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_12/42.pdf (дата звернення: 1.04.2025).

3. Савєтчук В. М. Правове регулювання злиття та приєднання юридичних осіб за правом України та Європейського Союзу : дис. … канд. юрид. наук : 12.00.03. Івано-Франківськ, 2018. 207 с.

4. Жорнокуй В. Г. Сутність реорганізації юридичної особи з позиції визнання виділу одним з її видів. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. № 2(97). 2022. С. 48–58. DOI : https://doi.org/10.32631/v.2022.2.04 (дата звернення: 3.04.2025).

5. Dardane Ismaili Imeri, Agron Arifi. Reorganization during bankruptcy processes as a renaissance of the legal entity in the republic of northern macedonia. Global scientific journal : Volume 9, Issue 11, November 2021. Pages 285–293. URL : https://www.globalscientificjournal.com/researchpaper/REORGANIZATION_DURING_BANKRUPTCY_PROCESSES_AS_A_RENAISSANCE_OF_THE_LEGAL_ENTITY_IN_THE_REPUBLIC_OF_NORTHERN_MACEDONIA.pdf (дата звернення: 4.04.2025).

6. Mohsen Nazemizadeh, Mohammad Reza Pasban, Ali Radan Jebely. Examining the legal implications of corporate reorganization with an emphasis on the American legal system. Journal of Legal research. № 16. 2022. DOI : 10.48300/JLR.2022.342258.2056 (дата звернення: 4.04.2025).

7. Rakhmonov Otabek. Some issues of improving the procedure for reorganizing corporate legal entities. Journal of intellectual property and human rights. Volume: 4 Issue: 2. 2025. Pages 633–638. URL : http://journals.academiczone.net/index.php/jiphr (дата звернення: 4.04.2025).

8. Aktiengesetz vom 6. September 1965 (BGBI. I S. 1089), das zuletzt durch Artikel 6 des Gesetzes vom 19. Juni 2023 (BGBI. 2023 I Nr. 154) geändert worden ist. URL : https://www.buzer.de/13_ZuFinG.htm (дата звернення - 02.03.2025).

9. Щербакова Н. В. Правове забезпечення реорганізації господарських організацій : дис. … д-ра юрид. наук : 12.00.04. Вінниця. 2024. 676 с.

10. Юркевич Ю. М. Питання захисту інтересів кредиторів у разі припинення юридичних осіб з правонаступництвом. Університетські наукові записки. 2008. № 1. С. 120-125. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2008_1_20 (дата звернення - 02.03.2025).

11. Науково-практичний коментар Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» / [В. А. Васильєва, В. В. Луць, Л. В. Сіщук та ін.] ; за заг. ред. В.А. Васильєвої. Харків : Право, 2020. 336 с. (Серія «корпоративне право»).

12. Галкевич С. В. Основні категорії цивільного деліктного права. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. 2017. Вип. 3, Т. 1. С. 78–82.

13. Парій М. О. Відшкодування шкоди чи компенсація збитків, завданих війною: цивільно-правовий аспект. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. № 2(105). 2024. С. 26–39. DOI : https://doi.org/10.32631/v.2024.2.2 (дата звернення - 02.04.2025).

14. Кучеренко І. М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права : дис. … д-ра юрид. наук : 12.00.03. Київ. 2004. 328 с.

15. Кібенко О. Р. Сучасний стан та перспективи правового регулювання корпоративних відносин:порівняльно-правовий аналіз права ЄС, Великобританції та України : дис. … д-ра юрид. наук : 12.00.04. Харків. 2006. 526 с.

16. Спасибо-Фатєєва І. В. Проблеми реорганізації акціонерних товариств. Акціонерні товариства: акції, власність, корпоративне управління (зб. статей). Харків : Видавн.дім «Райдер», 2002. С. 144–152.

17. Беляневич О. А. Питання правонаступництва при реорганізації суб'єкта господарювання шляхом злиття. Право і суспіль-

ство. Випуск 5. Івано-Франківськ. Фоліант, 2017. С. 5–15. URL : https://coordynata.com.ua/pitanna-pravonastupnictva-pri-reorganizacii-subekta-gospodaruvanna-slahom-zlitta (дата звернення: 7.04.2025).

18. Сліпченко С. О. Щодо цивільно-правової відповідальності. Шості юридичні диспути з актуальних проблем приватного права, присвячені пам'яті Є. В. Васьковского : (до 150-річчя від дня його народження) : матер. Міжн. наук.-практич. конф. (Одеса, 20-21 травня 2016 р.) / упоряд. відповід. ред. І. С. Канзафарова ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса : Астропринт, 2016. С. 78–80.

19. Сліпченко С. О. Межі застосування поняття «цивільно-правова відповідальність». Модернізація цивільно-правової відповідальності. Матвєєвські цивілістичні читання. Матеріали міжн. наук.-практ. конф. Київ, 18 жовт. 2019 р. / Р. Майданик, В. Цюра та ін.; відп. ред. Р. А. Майданик. К., 2019. С. 267–271.

20. Про акціонерні товариства : Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2023. № 18–19. Ст. 81. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985 (дата звернення: 7.04.2025).

21. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2018. № 13. Ст. 69. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text (дата звернення: 7.04.2025).

Stupak T. S.
e-mail: stupak-ts@ukr.net

RIGHTS OF CREDITORS OF A LEGAL ENTITY BEING REORGANIZED

Предмет, тема, мета роботи. *Стаття досліджує права кредиторів юридичної особи, що реорганізується, у контексті цивільного права України. Темою є правовий статус кредиторів під час реорганізації (злиття, поділ, приєднання тощо), яка впливає на їхні інтереси. Метою роботи є визначення обсягу прав кредиторів, що виникають у зв'язку з реорганізацією юридичної особи-боржника, на основі чинного законодавства.* ***Методологія, актуальність, наукова новизна.*** *Дослідження базується на нормативно-правовому аналізі законодавства України, порівняльному методі (з урахуванням зарубіжного досвіду) та систематизації теоретичних підходів. Актуальність зумовлена поширенням реорганізації як інструменту конкурентного середовища та вразливістю кредиторів через непередбачувані наслідки таких процесів (зменшення активів, концентрація боргів). Наукова новизна полягає у виявленні та класифікації трьох груп правових наслідків реорганізації (інформаційних, майнових, процесуальних), що відрізняє роботу від попередніх досліджень, які зосереджувалися на видах реорганізації чи загальних гарантіях без детального аналізу прав кредиторів.* ***Основні результати.*** *У результаті дослідження встановлено, що права кредиторів поділяються на: 1) інформаційні (право на своєчасне повідомлення про реорганізацію); 2) майнові (права вимагати дострокового виконання, припинення чи забезпечення зобов'язань, притягнення правонаступників до відповідальності); 3) процесуальні (реалізація гарантій у процесі реорганізації). Права можуть застосовуватися альтернативно чи факультативно, залежно від обставин. Виявлено, що фіксація боргів у передавальних актах чи розподільчих балансах є важливою, але не визначальною для суб'єктивних прав кредиторів. Право на відшкодування збитків не виділено окремо, оскільки поглинається іншими майновими правами.* ***Галузь застосування, практичне значення.*** *Результати застосовні у сфері цивільного права, корпоративного управління та судової практики. Вони можуть бути використані для вдосконалення законодавства про реорганізацію, розробки типових процедур захисту прав кредиторів, а також у діяльності юристів, суддів та суб'єктів господарювання під час планування та оскарження реорганізаційних процесів. Практичне значення полягає у підвищенні ефективності правового захисту кредиторів та забезпеченні балансу інтересів сторін.* ***Висновки.*** *Реорганізація створює ризики для кредиторів, але їхні права формують комплексний механізм захисту: інформаційні права забезпечують поінформованість, майнові – гарантії виконання зобов'язань, процесуальні – реалізацію цих гарантій. Збереження повного переліку прав, зокрема дострокового виконання та припинення зобов'язань, є необхідним для справедливості.*

Ключові слова: *кредитор юридичної особи, реорганізація, правонаступництво, права кредитора, процедурні права.*